

Länsstyrelsen
Västmanlands län

NATURVÅRDSSENHETEN

Inventering av stora rovdjur i Västmanlands län 2015-2016

Årsrapport 2016

LÄNSSTYRELSENS RAPPORTSERIE

Rapport 2016:12

Titel: Inventering av rovdjur i Västmanlands län 2015-2016 – Årsrapport 2016

Daniel Mallwitz

Rovdjur

Naturvårdsenheten

Länsstyrelsen i Västmanlands Län

Kartmaterial: ©Lantmäteriet

Omslagsbild: Lodjursspår på Gladjärnen i Norbergs kommun

Foto: Daniel Mallwitz

Tryckning: Rapporten går att ladda ner som pdf-fil på Länsstyrelsens hemsida
www.lansstyrelsen.se/vastmanland

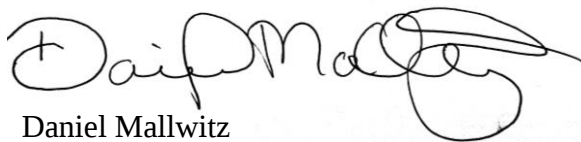
Förord

Länsstyrelsen har ett regionalt ansvar för förvaltningen av våra stora rovdjur; björn, järv, kungsörn, lo och varg. Som en del i detta arbete genomför Länsstyrelsen årliga inventeringar av arterna för att kunna följa deras utveckling. Kungsörn inventeras på våren då man letar efter häckande par medan inventeringen av järv, lo och varg huvudsakligen sker vintertid då det finns spårnö. Björn inventeras med hjälp av spillning under hösten och sommaren. Förutom den systematiska inventering som sker i Länsstyrelsens regi så följer Länsstyrelsen även upp de tips om rovdjursobservationer som kommer från allmänheten; dels genom www.u.rovobs.se och www.skandobs.se, men även genom andra kanaler.

Under inventeringssäsongen 2015-2016 har Länsstyrelsen först och främst koncentrerat inventeringen till varg och lodjur. Kontroller har dock utförts av observationer som har kommit in från allmänheten av björn, järv och kungsörn. Alla spårningar läggs in i en nationell databas, Rovbase och resultatet sammanställs av Viltskadecenter när de olika inventeringarna avslutas. Antalet konstaterade rovdjur och rovdjursföryngringar ligger sedan till grund för bland annat Länsstyrelsens beslut om skydds- och licensjakt.

Denna rapport är en lokal sammanställning av resultatet av inventeringarna i Västmanland och ingår i Länsstyrelsens rapportserie.

Västerås juli 2016

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Daniel Mallwitz', with a stylized flourish at the end.

Daniel Mallwitz

Innehåll

Sammanfattning	4
1 Bakgrund.....	5
2 Inventeringsresultat för 2015/2016	6
2.1 Familjegrupper lodjur (preliminärt)	6
2.1.1 Tängsta (Ljusblå)	6
2.1.2 Skedvi (Grön).....	6
2.1.3 Karbenning (Mörklila).....	6
2.1.4 Smedjebacken (Ljuslila).....	6
2.1.5 Möklinta (Orange)	6
2.1.6 Siggesta-Enköping (Gul).....	6
2.1.7 Ormkärret (Turkos)	6
2.1.8 Döda lodjur	6
2.1.9 Lodjursstammen utveckling i Västmanlands län	8
2.1.10 Kameraanvändning i lodjursinventeringen	8
2.2 Vargrevir	9
2.2.1 Aspafallet.....	9
2.2.2 Färna	9
2.2.3 Gåsmynen	9
2.2.4 Kölsta.....	9
2.2.5 Kloten	9
2.2.6 Övriga vargobservationer.....	9
2.2.7 Döda vargar.....	9
2.2.8 Vargstammens utveckling i Västmanlands län 2003-2016	11
2.3 Kungsörn	12
2.4 Björn	12
2.5 Järv.....	12
3 Rapportering av stora rovdjur	13
4 Ordlista.....	14

Sammanfattning

Länsstyrelsen har kvalitetssäkrat sju (7) lodjursföryngringar under inventeringssäsongen 2015/16 (1 oktober 2015 – 29 februari 2016) som berör Västmanlands län.

Under inventeringssäsongen 2015/16 (1 oktober 2015 – 31:a mars 2016) har fem (5) vargrevir som berör Västmanlands län kvalitetssäkrats av Länsstyrelsen. Reviren fördelas på tre (3) familjegrupper och två (2) revirmarkerande par. Enstaka vargar kan dock förekomma i hela Västmanlands län. Västmanlands hade 2015/16 2,3 föryngringar av varg.

Det finns bekräftade observationer av både björn och kungsörn i länet. Det har inte dokumenterats någon föryngring av björn eller kungsörn i Västmanlands län.

Det finns ingen dokumenterad observation av järv i Västmanlands län inventeringssäsongen 2015/16

1 Bakgrund

Länsstyrelsen ska, enligt 8 § i förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, järv, kungsörn, lo och varg, varje år undersöka hur många föryngringar som förekommer i länet. Inventeringens syfte är att fastställa det *totala* antalet årliga föryngringar av björn, järv, kungsörn, lo och varg. Hur inventeringen ska gå till är reglerat i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om inventering av björn, varg, järv, lodjur och kungsörn (NFS 2007:10). Länsstyrelsen kontrollerar inrapporterade observationer samt genomför inventeringar för att fastställa det totala antalet föryngringar, utbredning och förekomst björn, järv, kungsörn och lo. För varg ska antalet familjegrupper och revirmarkerande par fastställas.

I varginventering ska alla familjegrupper och alla revirmarkerande par ska dokumenteras. Familjegrupper och revirmarkerande par har inventeras ända sedan regelrätta inventeringar infördes i Sverige 98/99. Därtill har föryngringar dokumenterats. Nu är föryngringar inte längre obligatoriskt att inventera för länsstyrelserna. Det samma gäller övrig stationär förekomst, dvs ensamma stationära vargar.

Allmänhetens observationer rapporteras in till u.rovobs.se eller skandobs.se. Länsstyrelsen i Västmanland fick under inventeringssäsongen 2015/16 in över 270 rapporter från allmänheten via u.rovobs.se och skandobs.se. Totalt genomfördes över 70 st. kvalitetssäkrade rovdjursspårningar i länet.

Denna rapport gäller för den inventering som genomförts av Länsstyrelsen under reproduktionssäsongen 2015 (1 maj 2015 - 30 april 2016). Den huvudsakliga inventeringen har skett under vintertid eftersom fältpersonalen då kan följa djurens spår i snö. Ingen områdesinventering har skett vintern 2015/2016. Länsstyrelsen har genomfört snoking för att hitta föryngringar. Under den snöfria perioden följs inrapporterade observationer upp (i den mån de bedöms kunna göras) och spillning samlas in löpande under året.

2 Inventeringsresultat för 2015/2016

2.1 Familjegrupper lodjur (preliminärt)

Totalt har sju (7) loföryngringar konstaterats inom Västmanlands län inventeringssäsongen 2015/2016. Resultatet är preliminärt och ännu ej fastslaget av Naturvårdsverket.

2.1.1 Tängsta (Ljusblå)

Länsegen familjegrupp

2.1.2 Skedvi (Grön)

Delad mellan Västmanlands län och Örebro län

2.1.3 Karbenning (Mörklila)

Länsegen familjegrupp

2.1.4 Smedjebacken (Ljuslila)

Delad mellan Västmanlands län och Dalarnas län

2.1.5 Möklinta (Orange)

Länsegen familjegrupp

2.1.6 Siggesta-Enköping (Gul)

Delad familjegrupp med Uppsala län

2.1.7 Ormkärret (Turkos)

Länsegen familjegrupp

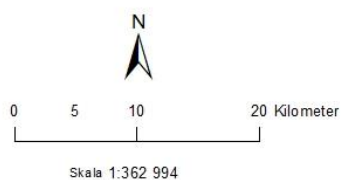
2.1.8 Döda lodjur

Under inventeringsperioden återfanns två döda lodjursungar inventeringssäsongen. En på körd av tåget i närheten av Karbenning och en påkörd av tåget i närheten av Rosshyttan.

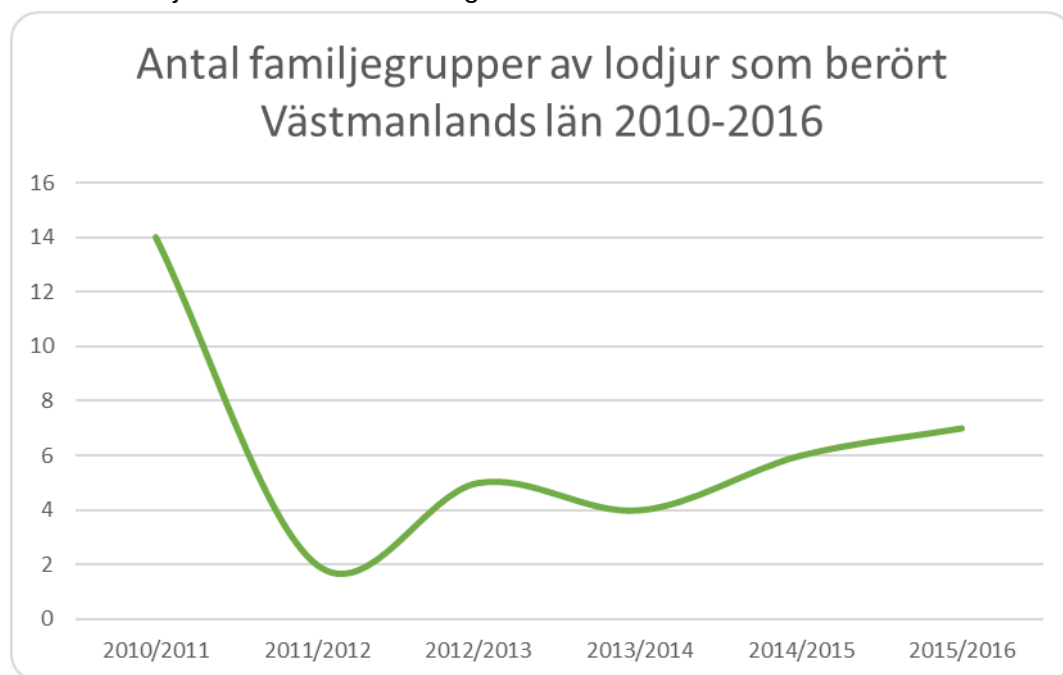
Familjegrupper Lodjur 2015-2016

Lodjur kan förekomma i hela länet.
Lägg gärna in observationer på www.skandobs.se

2.1.9 Lodjursstammen utveckling i Västmanlands län

2.1.10 Kameraanvändning i lodjursinventeringen

Länsstyrelsen har under säsongen använt sig av 40 st. viltkameror, framförallt vid lodjursinventering. Totalt har lodjur dokumenterats vid 35 tillfällen med hjälp av kamera, dock övervägande ensamma djur. Lodjurshona med ungar (familjegrupp) har dokumenterats vid fem tillfällen. I tre av länets sju grupperingar förekommer film eller bild på hona med unge/ungar. Vid ett tillfälle har även film från Länsstyrelsens kamera använts för särskiljning av två familjegrupper.

2.2 Vargrevir

Totalt berördes Västmanlands län av fem (5) revir under inventeringssäsongen 2015/2016. Tre (3) familjegrupper och två (2) revirmarkerande par. I alla familjegrupperna dokumenterades föryngring. Totalt har 2,3 föryngringar av varg dokumenterats under inventeringssäsongen.

2.2.1 Aspafallet

Revirmarkerande par. Delas med Örebro län

2.2.2 Färna

Familjegrupp med föryngring. Länseget revir.

2.2.3 Gåsmynen

Revirmarkerande par. Delas med Dalarnas län

2.2.4 Kölsta

Familjegrupp med föryngring. Länseget revir

2.2.5 Kloten

Familjegrupp med föryngring. Delas med Örebro och Dalarnas län.

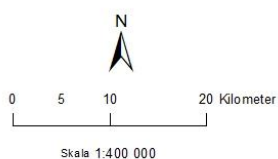
2.2.6 Övriga vargobservationer

Vargar passerar länet regelbundet och några har kvalitetssäkrats och identifierats via DNA. De flesta som passerar har bara observerats sporadiskt och har inte kvalitetssäkrats av Länsstyrelsen. Det är ofta vargar som är på vandring då de vandrar ut från födelsereviret. Under inventeringssäsongen 2015/2016 identifierades 4 olika individer (på 8 st. DNA-prov) som ej kunde bedömas tillhöra ett revirmarkerande par eller en familjegrupp. Dessa ses i kartan som vargsiluetter.

2.2.7 Döda vargar

En varg har under inventeringssäsongen avlivats med stöd av §40b i jaktförordningen, då den påträffades allvarligt skadad. Under sommaren 2015 påträffades även en död vargvalp i Aspafallet.

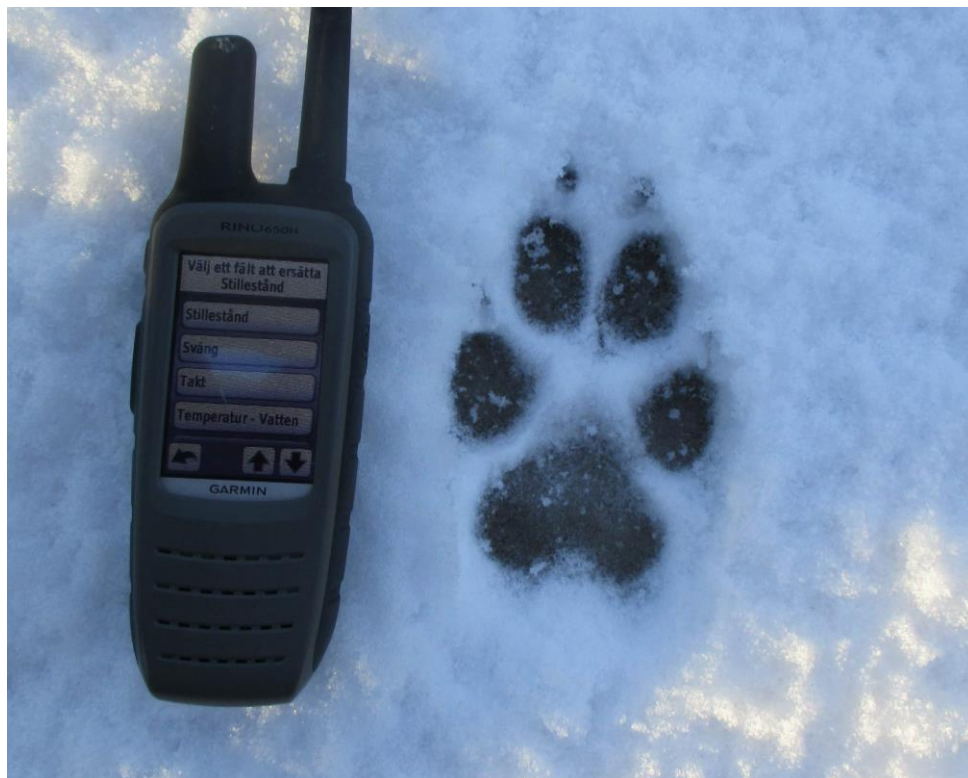
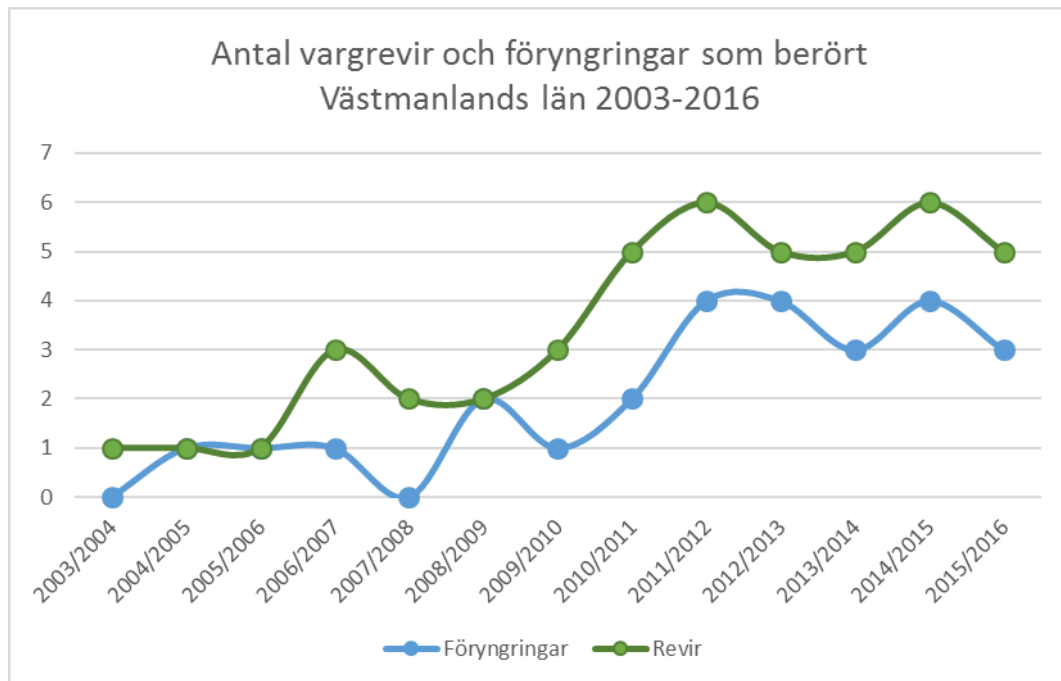
Vargrevir 2015-2016

Den grå ytan är områden bekräftade med DNA-prov
och visar inte fullständig revirutbredning.
Varg kan förekomma i hela länet.

Lägg gärna in observationer på www.skandobs.se

2.2.8 Vargstammens utveckling i Västmanlands län 2003-2016

2.3 Kungsörn

Det har gjorts observationer av ensamma kungsörnar bl.a. på kadaver med hjälp av viltkamera, men Länsstyrelsen har inte kunnat kvalitetssäkra någon häckning eller några spelflygande individer under inventeringssäsongen 2015/2016.

2.4 Björn

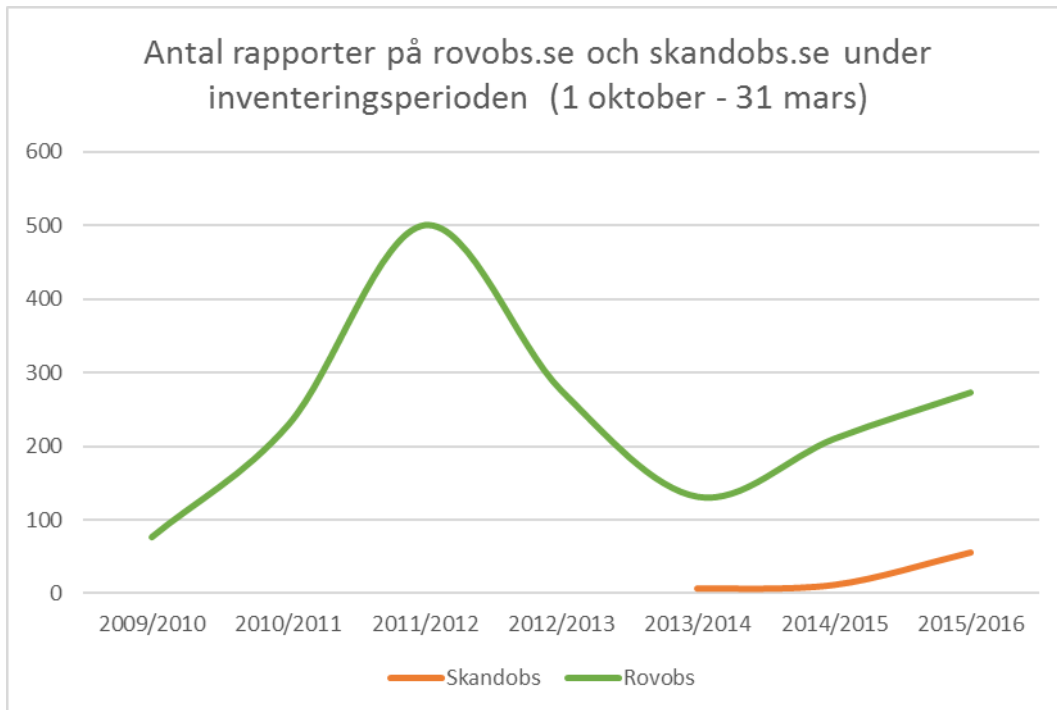
Under inventeringssäsongen har ett fåtal björnobservationer inrapporterats från allmänheten varav en har gått att kvalitetssäkra vi foto. Inga kända föryngringar av björn har skett i Västmanlands län 2015.

2.5 Järv

Rapporter har inkommit om järv i Västmanlands län. Ingen observation av järv har dock kunnat verifieras inom Västmanlands län under vintern 2015/2016. De rapporter som har kunnat kontrolleras har varit felrapporter.

3 Rapportering av stora rovdjur

De senaste två åren har det skett en ökning i antalet rapporter som kommer in via Länsstyrelsens rapporttjänster rolobs.se och skandobs.se. Under inventeringsperioden 2015/2016 (1 oktober – 31 mars) registrerades 329 rovdjursobservationer på Länsstyrelsens rapportsida. Ingen hänsyn har tagits till eventuella felrapporter och dubbelrapporteringar.

4 Ordlista

Begrepp	Betydelse
Familjegrupp	För lodjur: hona med ungar. En familjegrupp vargar (kan även kallas flock), består som regel av hane och tik samt deras valpar. Oftast är det årsvalpar (de föds på våren) men i en familjegrupp kan det även vara kvar valpar från tidigare kullar. En familjegrupp kan även bestå av föräldrar med enbart valpar från tidigare kullar även om det är mer ovanligt.
Fältpersonal	Länsstyrelsetjänstemän (fast anställda eller förordnade) som utför fältarbete och kvalitetssäkrar observationer.
Föryngring	Björn, varg, järv, lodjur har fött ungar eller kungsörn har lagt ägg i bo i en sameby eller i ett län.
Grupperad	Term som används i Rovdjursforum då flera observationer bedöms tillhöra samma föryngring eller annan förekomst.
Häckning	För kungsörn används häckning synonymt med föryngring.
Inventering	Rovdjurens föryngringar och annan förekomst fastställs i tid och rum.
Inventeringsansvarig	Den tjänsteman på länsstyrelsen som förordnas att ansvara för inventering av rovdjur i länet.
Inventeringsperiod	Den tid som är lämpligast för inventering med hänsyn till arternas reproduktion, inventeringens effektivitet och kostnad.
Inventeringsslinga	Färdväg till fots, på skidor eller med fordon för att finna spår eller spårtecken, alternativt se eller höra individer eller finna deras boplatser.
Kriterier	Kännetecken som används för att fastställa om föryngring ägt rum och antal föryngringar.
Kvalitetssäkrare	Person som förordnats som kvalitetssäkrare av länsstyrelse eller Sametinget.
Kvalitetssäkring	Kontroll av observationer eller av föryngringar.
Länsegen	Föryngring eller revir som bara berör Västmanlands län
Misslyckad föryngring	Unge/ungar har dokumenterats och där samtliga ungar senare under reproduktionscykeln har dött.
Regelbunden förekomst	(När föryngring inte dokumenterats) spår eller andra observationer av rovdjur har dokumenterats i samebyn eller i länet vid minst tre tillfällen under minst tre månader under reproduktionscykeln.
Reproduktionscykel	Anges med en tolv månadsperiod med början den månad då ungar normalt föds eller ägg läggs.
Revirmarkerande par	Två vargar som går tillsammans och regelbundet revirmarkerar
Rovdjur	Björn, varg, järv, lodjur och kungsörn.
Rovbase	Nationell rovdjursdatabas där inventeringar, inventeringsslingor och förekomst och föryngring av rovdjur samt deras bytesdjur/kadaver ska registreras.
Snoking	Inventeringsmetod där man verifierar observationer alternativt söker individer, spår eller boplatser genom att spåra ihop alternativt spåra isär de spårloppor som påträffas.
Tillfällig förekomst	Art som normalt inte uppträder i samebyn eller i länet, men av vilken spår eller andra observationer har dokumenterats minst en gång under reproduktionscykeln.

Ingår i Länsstyrelsens rapportserie
ISSN 0284 - 8813

Har du frågor, önskar fler exemplar m m, kontakta
Länsstyrelsen i Västmanlands län, 721 86 Västerås

Tfn 021-19 50 00 | Fax 021-19 51 35 | E-post: vastmanland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/vastmanland